

ВЕЛИКИ ПОСТ ДРУГА НЕДЕЉА

Добра дела су уље,
а љубав фитиљ на којем,
као светлост,
почива благодат божанског Духа.
Када, дакле, понестане тога уља,
односно добрих дела,
онда нужно пресушује љубав,
која као фитиљ
постоји у души.
(Свети Григорије Палама)

Многе личности из историје хришћанства уградиле су своје таленте у живот Цркве Христове. Следећу еванђелској причи о умножавању талената, они су препознали дарове које им је човекољубиви Бог дао и несебично их умножили пружајући их Цркви (и свету) на корист а њима за њихово спасење. Захваљујући својим умним способностима, чистоти живота и списима, Црква је у разним историјским епохама добијала одговоре на честе богословске недоумице.

На један чудесан начин, Бог у одговарајуће време шаље благодатне дарове у виду Светих људи Божијих, показујући Своју непрестану бригу о целокупној творевини Божјој. Једна од таквих знаменитих личности био је и Григорије Палама, Архиепископ солунски, Светитељ којем је посвећена друга недеља Великог Поста.

Свети Григорије Палама је био изузетна личност. Највероватније је да је био рођен у Цариграду а растао је у племићкој породици. Премда је био изврсно васпитан и образован по начелима византијске културе, напустио је сујету и славу овога света и са своја два брата се упутио на Свету Гору, која је била место усавршавања у богословљу, уметности и молитвеном животу тадашњег Византијског царства.

Житија Светих наподињу да је његов отац био човек молитве и да је молитва живела у њиховом дому. Не чуди, стога, и жеља Григоријева за даљим, духовним усавршавањем.

Светогорски монаси тога времена били су узор свим боготражитељима, будући да су многи међу њима били племићког порекла, изузетно школовани људи а искусни смиренни молитвени тиховатељи. Света Гора је, изнад свега, носила титулу поузданог чувара учења Православне вере али и лидера аскетског и богослужбеног живота хришћанског Истока уопште.

У сусрету са светогорским старцима и сам Григорије је веома брзо почео да напредује и да се напаја са њеног извора. Научио се исихастичкој традицији односно, молитвеном тиховању које су му предали искусни светогорски монаси.

Веома брзо се по целом Царству прочула вест о овој необичној молитвеној пракси која је довела и до теолошког сукоба ван граница монашке државе, између Григорија Паламе и Варлаама калабријског.

Свети Григорије Палама је био изабран са архиепископа Солуна 1347. године. Вредно је спомена да је на путу из Солуна до Цариграда, престонице Византије, доживео непријатност и пао у руке Турака. Из ропства су га откупили Срби, захваљујући чијој интервенцији је био ослобођен.

Свети Григорије Палама, архиепископ Солуна, уснуо је у Господу 1359. године. У календар Светих је уврштен 1368. Његове мошти почивају у митрополитској цркви у Солуну, у којем је некада столовао и православно учење очувао неокрњеним.

ТАВОРСКА СВЕТЛОСТ

(“И засија се лице Његово као сунце”)

Свети Григорије Палама је био истакнути заступник исихастичког богословља. Основа овог учења се састоји у учењу светогорских монаха да је током молитвеног тиховања могуће видети божанске нестворене енергије. Поучени библијским догађајем Преображења Христовог на гори Тавор, када су апостоли могли да виде преображеног Господа, светогорски монаси су развили учење о могућности виђења те таворске светлости.

Ово је учење прихватио и даље развио Свети Григорије Палама. Он је на основу предања Отаца ране Цркве дошао до закључка да је Бога могуће познати преко божанских енергија али не и по природи Његовог божанског бића. Ово учење је потврдило неопходност разликовања како Бог постоји по Својој природи од онога како се Бог познаје у творевини. Речи Светог Григорија Паламе су потврдиле учење да се Бог лично открио у личности Господа Исуса Христа, Који је извор истинитог богопознања, будући да је Он и Пут и Истина и Живот. (Јн.14, 6)

Дело Светог Григорија Паламе је истовремено аутентично и православно и опомиње нас да је мисија Цркве свагда актуелна. Оно показује да је, без обзира на време нашег живљења и стварања, разноразних изазова и искушења, богословље Отаца увек жива и динамична реч о тајни уласка Бога у свет. Захваљујући догађају Христовог рођења, имамо могућност личног односа са Богом- Који је Господ наш Исус Христос.

У полемици са Варлаамом Калабријским, латинским схоластичарем, Григорије Палама је само поновио став Светих Отаца о могућности спознаје Бога преко божанских нестворених енергија. Без присуства божанских нестворених енергија, ништа у свету не би могло да има постојање ниједног момента будући да је преко њих Бог присутан у творевини. Григоријево је учење истакло да Бог није неки архитекта или часовничар који је створио свет и оставио га да усамљено постоји по законима природе. Свети Григорије нас подсећа да Бог Који је изван света, преко божанских нестворених енергија бива присутан и у свету којег је тако премудро створио, да “у Њему живимо, и крећемо се, и јесмо”. (Дела 17, 28)

Архиепископ Григорије је саставио више књига у одбрану исихаста. Након многих превирања, учење Светог Григорија Паламе је коначно потврђено 1368. године на сабору у Цариграду.

Друга недеља Великог Поста посвећена је Светом Григорију Палами, архиепископу солунском. Учење Светог Григорија Паламе је значајно и за нашу, савремену епоху. У мору разноразних егзотичних искустава овога света, учење Светог Григорија Паламе сведочи да је молитвени став основно, библијско искуство Цркве. Живот у Христу, појашњава Свети Григорије Палама, је живот непрестане молитве и живот нашег уподобљавања Богу.

ТРОПАР ПРАЗНИКА, ГЛАС 2:

Свећњаче Православља,
утврђење Цркве и учитељу,
доброто монаха,
несавладиви заштитниче богослова,
чудотворче Григорије,
похвало Солуна,
проповедниче благодати,
моли се непрестано
за спасење душа наших.

ПИТАЊА:

1. Које је посвећена друга недеља Великог Поста?

2. Ко су били исихасти?

3. У чему се налази суштина учења Светог Григорија Паламе?

Published with the Blessings of
+ IRINEJ
Bishop of Washington–New York
and Eastern America SOC

Diocesan Education Commission
Great Lent, 2025